

JAARVERSLAG Team Bibob 2020

1. Inleiding

De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) geeft de provincie de mogelijkheid zich te beschermen tegen het ongewenst c.q. onbewust faciliteren van criminele activiteiten. Door de mogelijkheid van toetsing van zowel natuurlijke- als rechtspersonen in die gevallen, die de wet expliciet en limitatief benoemt, krijgen wij als provincie een beter zicht op de branches en personen, waar wij mee te maken hebben. In dit kader valt te denken aan een beter inzicht in aan wie wij een vergunning verlenen, of aan wie wij een subsidie verstrekken. Ook wanneer wij als private partij optreden in het geval van het gunnen van een overheidsopdracht of het aangaan van vastgoedtransacties helpt de Wet Bibob ons zuiver zaken te kunnen doen.

Naast formeel onderzoek op grond van de Wet Bibob kan het team ook een vooronderzoek doen naar de achtergrond en integriteit van natuurlijke- en rechtspersonen waarmee de provincie overweegt een relatie aan te gaan of al is aangegaan. Hierbij worden open en halfopen bronnen geraadpleegd. Een vooronderzoek wordt vaak uitgevoerd om de wenselijkheid van een volledig Bibob onderzoek te indiceren. Een vooronderzoek kan te allen tijde plaatsvinden, ook in die gevallen waarin de wet Bibob (nog) niet voorziet.

Dit jaarverslag informeert u over de door het team Bibob in het jaar 2020 verrichte werkzaamheden en onderzoeken in het kader van de Wet Bibob en de overig verrichte onderzoeken. Onder het kopje staan een aantal conclusies en aanbevelingen.

2. Algemeen

Eind 2018 heeft Gedeputeerde Staten toestemming gegeven voor uitbreiding van het Bibobteam. Dit is halverwege 2019 gerealiseerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat het team meer inzet kan plegen richting concertafel, managementteams en afdelingen om meer bekendheid te genereren en meer aan de voorkant betrokken te worden bij bijvoorbeeld het opstellen van subsidieregelingen, vergunningverlening, het gunnen van overheidsopdrachten en vastgoedtransacties.

Door middel van workshops en trainingen zijn de afdelingen ingelicht over de werkwijze en uitvoering van het Bibobproces. Tijdens de workshops is gebruik gemaakt van casuïstiek uit al door ons team uitgevoerde onderzoeken.

Bij de vakafdelingen is extra aandacht gevraagd waar de toepassing van de Wet Bibob een plaats moet krijgen binnen de bestaande werkprocessen. Hiervoor zijn gezamenlijk schema's opgesteld.

Deze bezoeken en voorlichting aan de organisatie hebben geleid tot een enorme toename ten opzichte van 2019 van openbronnen onderzoeken en het uitvoeren van daadwerkelijke Bibobonderzoeken.

3. Onderzoeken

Bij de onderzoeken werkt het team volgens het zogenaamde "stoplicht-model". Bij de kleur groen zijn er geen bevindingen die om extra aandacht vragen. Bij oranje zijn er onduidelijkheden gesignaleerd die een verdiepend onderzoek wenselijk maken. Bij rood zijn er ernstige twijfels of "zakendoen" met deze relatie wenselijk is en wordt, als daar een wettelijke basis voor is, in ieder geval een Bibob onderzoek aanbevolen. Voorts kan het zijn dat vanwege onderkende kwetsbaarheid zonder meer een Bibob onderzoek is gewenst. Daarnaast adviseert het team Bibob te allen tijde

Bibob onderzoeken uit te voeren bij processen, waarin uiterst vertrouwelijke informatie, zoals bijvoorbeeld personeelsgegevens, bedrijfsgegevens of grondtransacties wordt gebruikt.

4. Subsidies

In deze paragraaf bieden wij een overzicht per subsidieregeling aan waarbij het Bibob team actief is geweest.

MIT

In het kader van de subsidie voor MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) Zuid-Holland (haalbaarheidsstudies en R&D) hebben wij in 2020 extra aandacht besteed aan deze regelingen. In totaal zijn 129 aanvragen ter toetsing voor een vooronderzoek ontvangen. Naar aanleiding van het open bronnenonderzoek hebben wij in 35 gevallen geen bijzonderheden in de (financiële) bedrijfsvoering kunnen constateren en daardoor ook geen verder onderzoek gedaan. In 56 gevallen is er een zogeheten “credit vlag” oranje uit de onderzoeken gebleken. In overleg met de vakafdeling en bij nader bronnenonderzoek heeft dit in 16 gevallen geleid tot het stellen van extra voorwaarden aan de subsidieverlening. Bij 38 bedrijven is een “credit vlag” code rood uit de onderzoeken gebleken, waarbij eveneens in overleg met de vakafdeling in 6 gevallen extra voorwaarden aan de subsidieverlening zijn toegekend. Bij 1 bedrijf hebben wij beslist tot diepgaander onderzoek over te gaan en is de officiële Bibob procedure gestart. Dit onderzoek is na wisseling in het bestuur afgerond zonder bezwaar.

Vooronderzoeken	Groen	Oranje	Rood
135	39	56 (11 bibob)	40

De onderzoeken hebben geleid tot 49 formele Bibobonderzoeken bij penvoerders en samenwerkingspartners. Uit deze onderzoeken zijn geen bezwarende bevindingen gekomen die tot afwijzing hebben geleid, waardoor alle subsidies konden worden verleend, op één aanvraag na. Uit het Bibobonderzoek dat op deze aanvraag betrekking had, kwam namelijk een onderlinge verbondenheid van de twee aanvragende bedrijven naar voren, wat heeft geleid tot afwijzing op basis van de subsidievoorwaarden van provincie Zuid-Holland. Bij zestien partijen zijn extra randvoorwaarden gesteld en/of vindt extra monitoring plaats. Daarnaast heeft het initiëren van een Bibobonderzoek in 1 geval geleid tot terugtrekking van de partij.

Bij een vijftal subsidies uit de MIT-regeling 2019, waarvan de verleende subsidie vastgesteld moest worden, is in 2020 eveneens vooronderzoek gedaan. Bij één bedrijf is vervolgens een Bibob onderzoek uitgevoerd. Hierbij is geen bezwarende informatie gevonden.

Van een MIT-subsidie 2018 is een melding van fraude binnengekomen bij het team. Een Bibob onderzoek heeft deze fraude kunnen bevestigen en heeft geleid tot het terugvorderen van het totaal verleende subsidiebedrag.

POP3 (PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3)

In het kader van een in 2019 verleende POP3-subsidie heeft in 2020 bij drie samenwerkende bedrijven een Bibobonderzoek plaatsgevonden. Dit heeft niet geleid tot bezwarende informatie. Daarnaast is bij een bedrijf een vooronderzoek uitgevoerd om tot definitieve vaststelling van een subsidie uit 2017 te komen.

Overig

In 2020 is door het team éénmaal een onderzoek gestart naar een in 2016 verleende restauratie subsidie. Naar aanleiding van dit onderzoek is besloten tot terugvordering van de subsidie. Hiertegen is een bezwaarprocedure gestart. Deze procedure loopt nog.

5. Vergunningen

Bibobonderzoek mag bij vergunningen worden toegepast. Voor de provincie zijn daarvan hoofdzakelijk milieuvergunningen relevant. Deze zijn, op een enkele uitzondering na, gemandateerd aan de omgevingsdiensten. Zij voeren in voorkomende gevallen een vooronderzoek en Bibobonderzoek uit. Daarbij biedt het team ondersteuning als Bibob dossiers in GS behandeld moeten worden.

In 2020 liep er een zaak van de omgevingsdienst Midden-Holland tegen het intrekken en het niet verstrekken van een vergunning waarin wij gedeeltelijk in het gelijk zijn gesteld. In samenspraak met Pels Rijcken is besloten in hoger beroep te gaan. De verwachting is dat dit hoger beroep in de zomer van 2021 wordt behandeld.

Een Bibobonderzoek voor de omgevingsdienst West Holland is eind 2020 gestart. Ten behoeve van dit onderzoek is een advies aangevraagd bij het landelijk Bureau Bibob (LBB). Deze zaak loopt nog.

In één geval heeft het team in 2020 zelf Bibobonderzoek gedaan vanwege een verzoek tot wijziging van de tenaamstelling van een ontheffing van de provinciale milieuverordening. Hierbij is niet voldoende bezwarende informatie gevonden.

Er vindt regelmatig overleg plaats met de omgevingsdiensten en team Bibob. Er wordt kennis gedeeld en afspraken gemaakt om de slagkracht te vergroten. Op verzoek van team Bibob hebben de omgevingsdiensten in kaart gebracht hoeveel Bibobonderzoeken en vooronderzoeken zij hebben uitgevoerd in 2020 als het gaat om de provinciale bedrijven. De komende jaren gaat er intensiever ingezet worden op de samenwerking en het benoemen van risicobranches om hier gezamenlijk een aanpak af te spreken. Ook is afgesproken dat in de voortgangsrapportages met de PZH er een Bibob paragraaf gaat worden toegevoegd.

Milieudienst	Vooronderzoeken	Bibobonderzoeken
ODMH	0	1 (hoger beroep)
ODWH	4	1
DCMR	onbekend	3
ZHZ	onbekend	onbekend
Hgl	onbekend	onbekend

6. Overheidsopdrachten

Per 1 augustus 2020 is de Wet Bibob gewijzigd, waardoor Bibobonderzoek bij aanbestedingen/opdrachtverlening niet langer beperkt is tot de sectoren ICT, bouw en milieu.

DBI

Voor e Dienst Beheer Infrastructuur heeft het team een aantal vooronderzoeken verricht in verband met aanbesteding/opdrachtverlening van onderhoudswerkzaamheden voor een periode van 10 jaar. Daarnaast zijn voor DBI in hetzelfde kader een aantal Bibobonderzoeken uitgevoerd, waaruit geen bezwarende informatie naar voren kwam over de bedrijven.

Afdeling Mobiliteit en Milieu

Bij een bedrijf dat deelneemt aan het Europese project Clean Inland Shipping (CLINSH) is op verzoek van de afdeling M&M in verband met mogelijke urenfraude in 2020 een vooronderzoek uitgevoerd. Dit heeft niet geleid tot bezwarende bevindingen.

Afdeling Communicatie

Voor de aanbesteding van een nieuwe raamovereenkomst voor Eventregistratie is bij vijf bedrijven vooronderzoek uitgevoerd. Dit heeft niet geleid tot Bibob onderzoeken.

Beveiligingsbedrijven

Voor de nieuwe aanbesteding van de beveiliging van het Provinciehuis is vooronderzoek uitgevoerd bij twaalf bedrijven die zich hiervoor zouden kunnen inschrijven. Hieruit is duidelijk geworden dat bij een aantal hiervan een Bibobonderzoek wenselijk, dan wel noodzakelijk is als zij zich inschrijven. Gezien de kwetsbaarheid van dit bedrijfsproces, adviseert het team alle inschrijvers aan een Bibobonderzoek te onderwerpen. Dit traject loopt door in 2021.

ICT

In het kader van de inkoop van een aantal ICT-diensten en -producten hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden. Voor een planningsysteem is een Bibobonderzoek gestart. Lopende het traject zijn de inkoopvoorwaarden gewijzigd waardoor Bibob geen uitsluitingsgrond meer was en het verzoek van het team aan het Landelijk Bureau Bibob moest worden ingetrokken. Mede op verzoek van het team is later alsnog het contract ontbonden.

Voor de herziening van het Staten Informatie Systeem hebben vier bedrijven een Bibobonderzoek gekregen. Eén bedrijf heeft zich teruggetrokken.

Voor het afnemen van andere diensten zijn twee bedrijven onderzocht, waarbij één bedrijf zich na de aankondiging van het onderzoek zelf terugtrok.

DAS aanmeldingen

Van de aanmeldingen van ondernemers bij het Dynamisch Aankoop Systeem (DAS), vakgebied Energietransitie, heeft het team bij bedrijven vooronderzoek uitgevoerd. De uitkomsten waren als volgt

Vooronderzoeken	Groen	Oranje	Rood
79	39	37	3

7. Vastgoedtransacties

In 2020 is in verband met een erfpacht- en grondruilovereenkomst de betreffende partij gevraagd mee te werken aan een Bibobonderzoek. Dit heeft niet tot bezwarende informatie geleid.

8. Overig

Op verzoek van de afdeling Ruimte, Wonen en Bodem heeft het team Bibob in 2019 een verkennend onderzoek gedaan naar bureaus die zich bezighouden met arbeidsbemiddeling en huisvesting van arbeidsmigranten. In 2020 heeft hier een vervolg op plaatsgevonden en is naar drie andere bureaus vooronderzoek gedaan, dat rode vlaggen opleverde. Team Bibob adviseert en ondersteunt RWB bij het in kaart brengen van deze 'sectoren', die een grote verwevenheid en dynamiek kennen, in het kader van het door de provincie gestarte Programma huisvesting arbeidsmigranten.

Dit hangt weer samen met de landelijke thematische aanpak van de uitbuiting van arbeidsmigranten door louche bureaus en van verloederde vakantieparken. Daar worden veel buitenlandse arbeidskrachten door deze bureaus gehuisvest, maar er vinden ook tal van criminele activiteiten plaats. De Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) en de landelijke organisatie hiervan (LIEC) initiëren en ondersteunen de regionale en landelijke samenwerking.

Voor het Energieteam heeft het team Bibob uitgezocht wie de uiteindelijke eigenaren van een zestal (toekomstige) windparken zijn.

Op verzoek van bureau Kabinet heeft het team een aantal integriteitschecks uitgevoerd wanneer de commissaris van de Koning verzocht werd om toe te treden tot een comité van aanbeveling.

9. Belangrijke ontwikkelingen 2021

Het team is bezig ook de eigen werkprocessen te professionaliseren. Zo wordt er in 2021 gewerkt aan een database waarmee effectief rapportages zijn te genereren. Ook wordt er in deze database een gelaagdheid gebracht zodat bijvoorbeeld aangewezen medewerkers van bureau Subsidies kunnen kijken of al onderzoek heeft plaatsgevonden.

Door het sluiten van het provinciehuis door COVID is de ontwikkeling van een digitaal vragenformulier in een stroomversnelling gekomen. Door een e-formulier en een nog beter beveiligde opslag voldoen wij optimaal aan de gestelde landelijke norm door Justitie en Veiligheid.

Samen met vormgeving wordt gekeken om de hardkopieformulieren aan te passen aan de nieuwe huisstijl en de veranderende wetgeving. Naast het gebruik van het e-formulier zijn wij voor incidentele situaties verplicht een hardkopie mogelijkheid te behouden.

Samen met de Functionaris Gegevensbeheer (AVG) wordt onderzocht hoe onze gegevensopslag verbeterd kan worden. Door de zeer vertrouwelijke informatie van o.a. justitie, politie, belastingdienst, RIEC en FIOD moet extra gekeken worden naar de autorisatiestructuur van het huidige aangeboden instrumentarium.

10. Conclusies

De Bibob procedure krijgt binnen de provincie steeds meer draagvlak, mede door het onder de aandacht brengen van de wet Bibob bij de vakafdelingen en het onderbrengen in de werkprocessen. Hierdoor is er een frequentere vraag naar toetsingen.

Door het inzetten van de Wet Bibob zijn wij in staat om een beter inzicht te krijgen in de transparantie van de bedrijfsvoering en de financiën van de bedrijven en personen, waarmee wij zakendoen. De mogelijkheid voorwaarden te verbinden aan onze beschikkingen en overeenkomsten, geeft ons meer zekerheden.

Ook merken wij dat sommige bedrijven, nu zij geïnformeerd worden dat een bibob onderzoek onderdeel uit kan maken van onze verschillende procedures, besluiten zich terug te trekken. Hieruit kunnen we opmaken dat de toepassing van de wet een preventieve werking heeft.

Wij concluderen dat het belangrijk is dat we de Wet Bibob continu onder de aandacht moeten blijven brengen bij de vakafdelingen om te voorkomen dat door allerlei factoren het Bibobonderzoek niet mee wordt genomen in het standaard werkproces.

De ontwikkeling van het takenpakket van het Bibob team zien wij groeien naarmate de bekendheid toeneemt. Het is wenselijk het verkennend vooronderzoek in een zo vroeg mogelijk stadium te starten. Gelukkig is het aantal situaties met serieuze bedenkingen – zoals verwacht – klein, maar zij kunnen ernstig genoeg zijn om alert te blijven voor de gevaren die met de Wet Bibob kunnen worden bestreden.

11. Aanbevelingen

Promoot en stimuleer het Bibobonderzoek als instrument door onder andere in de werkoverleggen met de vakafdelingen te vragen of het Bibobteam is aangesloten bij het opstellen van de subsidieregeling, aanbesteding of pachtovereenkomst. Door aan de voorkant mee te kunnen kijken en te onderzoeken, worden vertragingen voorkomen en weten we aan de voorkant of het wederzijdse vertrouwen terecht is.

Vraag aandacht voor de werkbezoeken en andere activiteiten van de leden van het college. In het plan van aanpak 2018 is uitgesproken dat het Bibob team de agenda's zal toetsen op mogelijke integriteitsrisico's. Tot op heden is hieraan nog niet voldoende vormgegeven.

Bij grote aanbestedingen en subsidieregelingen is de inbreng van de gedeputeerde zeer wenselijk. Door het betrekken van team Bibob of door te vragen of het team is aangesloten, wordt ook vanuit bestuurlijke kant benadrukt dat Bibob een belangrijk instrument is.